

KRONİK

2006 AB İlerleme Raporu ve Türkiye-AB İlişkileri

Erhan Akdemir, A.Ü. ATAUM AB Uzmanı

Aday ülkenin Avrupa Birliği (AB) mevzuatına uymunun AB tarafından denetlenmesi müzakere sürecinin önemli bir aşamasını oluşturmaktadır. Bu denetim ise, aday ülkenin müzakereleri sonlandığında tam üyeliğe hazır olmasını hedeflemektedir. AB'nin bu denetimi sağladığı araçlardan biri İlerleme Raporlarıdır. Bu bağlamda, İlerleme Raporları AB Komisyonu'nun, AB'ye üye adayı olan ülkenin, 1993'te belirlenen Kopenhag Kriterleri açısından ne ölçüde ilerleme kaydettiklerini ve müzakere başlıkları itibariyle de aday ülkenin AB mevzuatına uyum yönünde katettiği mesafeyi saptadığı raporlardır. Yani aday ülkenin başarısının veya başarısızlığının değerlendirildiği bir karnedir. Raporların aday ülke açısından herhangi bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Fakat, aday ülkenin kaydettiği ilerlemenin ve eksik olduğu alanların belirlenmesi çerçevesinde oldukça faydası vardır.

Ayrıca AB Komisyonu hazırladığı ilerleme raporları aracılığı ile, aday ülkenin tam üyelik müzakerelerinin başlatılması için ön koşul olan Kopenhag siyasi kriterlerine uyum yönünde kaydettiği gelişmeyi de değerlendirebilmekte ve siyasi kriterlere yeterli düzeyde uyum sağladığını tespit etmesi halinde Konsey'e söz konusu ülke ile katılım müzakerelerine başlanmasını tavsiye edebilmektedir. Hatırlanacağı gibi, Türkiye'nin tam üyelik müzakerelerine başlayabilmek için tarih aldığı 17 Aralık 2004 tarihli AB Liderler Zirvesi öncesinde yayınlanan 6 Ekim 2004 ilerleme raporunda Komisyon Türkiye'yle müzakerelere başlanmasını tavsiye etmiş ve buna istinaden de AB liderleri Türkiye ile 3 Ekim 2005'te tam üyelik müzakerelerinin başlayabileceği kararını vermişlerdi.

İlerleme Raporlarının hazırlanmasına 1997 Lüksemburg Zirvesi'nde karar verilmiştir. 1998 Cardiff Zirvesi'nde de Türkiye için ilk ilerleme raporu hazırlanmıştır. Kısaca, aday ülkenin üyelik gerekliliklerini üstlenebilme kapasitesinin değerlendirildiği raporlar, her yılın ekim ya da kasım ayında yayınlanmaktadır.

Komisyon ilerleme raporlarını hazırlarken;

- Aday ülkelerin üyelik yönünde göstermiş olduğu gelişmelere ilişkin olarak sundukları bilgiler,

- Parlamento raporları ve kararları,
- Avrupa Konseyi,
- AGİT,
- Uluslararası finans kuruluşları,
- STK'lar,
- Uluslararası örgütlerin değerlendirmeleri esas alınmaktadır.

Türkiye için 1998 Cardiff Zirvesi'nde itibaren yayınlanan ilerleme raporlarının sonuncusu 8 Kasım 2006 tarihinde yayınlandı. Türkiye'nin resmi anlamda tam üyelik sürecine girdikten sonra kendisi için hazırlanan ilk kapsamlı ilerleme raporu özelliğini taşıyan 2006 ilerleme raporunda son bir yıl içinde Türkiye'de gerçekleşen siyasi ve ekonomik gelişmeler ayrıntılı bir şekilde inceleniyor. Ayrıca AB mevzuatına ilişkin olarak Türkiye'nin AB üyeliğinin gereklerini yerine getirebilme kapasitesi otuz üç müzakere başlığı altında ele alınıyor. Geçen yıl 140 sayfalık rapor yayımlayan Komisyon, bu yılki raporunu 75 sayfada tuttu. Komisyon raporunda, Türkiye'nin AB'ye üyelik hazırlığını hem siyasi ve ekonomik açıdan, hem de fasıllar itibarıyla inceleyerek son bir yılda bu doğrultuda kaydedilen gelişmelere değiniyor

Türkiye'de reform sürecinin yavaşladığından bahsedilen ve halen çalışmaları süren 9'uncu reform paketinin bu rapor dönemine yetiştirilemediği anlatılan İlerleme Raporu'nda Kıbrıs'a ilişkin olarak ise AB'nin gelişmeleri yakından izlemeyi sürdüreceğini ve 2006 yılı bitmeden değerlendirme yapılacağını bildiriyor. İlerleme raporunda Kıbrıs konusunda "durum tespiti" yapılırken, Türkiye'nin limanlarını Rum kesimine açmamayı sürdürmesi durumunda ne yapılması gerektiğine ilişkin ise bir tavsiye yer almıyor. Türkiye'nin 29 Temmuz 2005 tarihinde imzaladığı Ankara Anlaşması Ek Protokol'ünü tam olarak uygulamadığı ve limanlarını Kıbrıs Rum Kesimi bayraklı gemilere açmamayı sürdürdüğü tespitleri yapılarak, bunun malların serbest dolaşımını kısıtladığı ve Gümrük Birliği anlaşmasının ihlali anlamına geldiği üzerinde duruluyor. Türkiye'nin Kıbrıs Rum Kesimi dahil 10 yeni AB üyesi için ulaşım üzerindeki kısıtlamalar dahil, malların serbest dolaşımını sağlamakla yükümlü olduğu belirtilerek, AB'nin bunu yakından izlemeyi sürdüreceği ve 2006 yılı içinde tam uygulama yapıp yapılmadığını değerlendireceği ifadesine yer veriliyor.

AB İlerleme Raporu'nda TV ve radyolarda Türkçenin dışında diğer dillerde de yayın yapılmasına rağmen bu yayınların sürelerinin sınırlı olmasına dikkat çekiliyor. TRT'nin Türkçe dışında beş dilde yaptığı yayınların içeriği de yeterli bulunmuyor. Raporda ayrıca, Kürtçenin öğrenilmesine yönelik eğitim programlarına izin verilmediği de belirtiliyor. TRT'nin Türkçe dışında başka

dillerde yaptığı yayınların sürelerinin sınırlı olması raporda eleştiri konusu. Rapor, TV yayınlarının günde 45 dakika, haftada 4 saat, radyo yayınlarının ise günde 60 dakika, haftada 5 saat olması üzerinde duruyor. TRT'nin Boşnakça, Arapça ve Kürtçe yayın yapmasına rağmen bu yayınların sadece haber, spor, müzik ve belgeseller olduğu çocuk programları gibi programların ise bulunmadığı rapor tarafından belirtiliyor. Rapor 2004 yılından beri yasal düzenleme bulunmasına karşın, Türkçe dışında diğer dillerde ulusal yayın yapmak için başvuruda bulunulmadığını da kaydediyor.

İlerleme raporunda Türkiye'deki azınlıklar konusunda ilgili olarak, Türk yetkililere göre 1923 tarihli Lozan Anlaşması uyarınca Türkiye'deki azınlıkların Yahudiler, Ermeniler ve Rumlar oldukları, ancak ilgili uluslararası ve Avrupa standartlarına göre Türkiye'de azınlık olarak tanımlanabilecek başka toplumların da bulunduğu görüşü savunuluyor. Raporunda ayrıca, İnsan hakları ve azınlıkların korunması kapsamında Türkiye aleyhinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde (AİHM) açılan davalara yer verilirken, son bir yılda insan haklarıyla ilgili bazı uluslararası sözleşmelerin kabul edildiğine dikkat çekiliyor ve özellikle insan hakları kurumsal alt yapısının geliştirilmesi isteniyor.

Avrupa Komisyonu'nun 8 Kasım'da açıkladığı Türkiye İlerleme Raporu'nun Adli ve Temel haklar bölümünde, adli haklar konusundaki ilerlemelerin birçok alanda sürmekle birlikte, bu konuda karşılaşılan en büyük zorluğun adli sistemin bağımsız, koşulsuz ve etkili bir şekilde işleyişini sağlamak olduğunun altı çiziliyor ve özellikle devlet kurumlarının yargı üstündeki etkisi, yargının bağımsızlığı ile ilgili endişelerin sürmesine neden olduğu üzerinde duruluyor. Genel olarak adli reformlar açısından gelişme gözlemlendiğini ifade eden rapor kamu yönetiminin şeffaflaşması yönünde yapılan ilerlemelere ve yolsuzlukla mücadele alanında gerçekleştirilen gelişmelere rağmen, yolsuzluğun ülke genelinde hala yaygın, bu konuyla mücadele eden kurum ve yasaların da zayıf olduğunun altını çiziyor.

Temel haklarla ilgili olarak rapor, yasama süreci kısıtlı kalmış olmakla birlikte, önceki yıllarda gerçekleştirilen reformların uygulanmasına devam edildiğini belirtiyor. İnsan hakları ile ilgili konuları takip edecek ve iyileştirecek bir kurumun açılması yönünde hiçbir gelişme olmadığını üzerinde duran rapor yaşam hakkı ve idam cezasının kaldırılmasıyla ilgili gelişmeler olduğunu da belirtiyor.

İfade özgürlüğü konusunda raporda TCK'nın 301'inci maddesinin, ya değiştirilmesi ya da tamamen kaldırılarak, ifade özgürlüğünün gecikmeden garanti altına alınması gerektiğine işaret ediliyor.

Kadın hakları konusunda rapor yasal düzenlemeler yapılmakla birlikte, uygulama alanında özellikle ülkenin yoksul bölgelerinde sorunların sürdüğünü

ifade ediyor. Namus cinayetlerinin daha sistematik bir şekilde soruşturulması ve cezalandırılması gerektiğinin üstünde duran ilerleme raporu çocuk haklarının durumuyla ilgili bir değişiklik olmadığının da altını çiziyor.

AB Komisyonu'nun İlerleme Raporu Alevi kökenli yurttaşlar için önceki senenin aksine, bu sene "azınlık" ifadesini kullanmıyor. "Alevi topluluğunun durumu ile ilgili hiçbir gelişme olmamıştır" denilen raporda, Cemevlerinin açılması konusunda sıkıntıların yaşanmaya devam ettiği kaydediliyor. Raporda "Cemevleri ibadet yeri olarak tanınmamakta ve ilgili kurumlardan mali kaynak alamamaktadır" deniliyor. Raporda ayrıca şu görüşlere yer veriliyor: "Alevi çocuklar okullarda zorunlu din dersleri almak durumunda kalmakta, ancak bu dersler onların özgün durumunu dikkate almamaktadır. Bu konuda bir dava AİHM'de bulunmaktadır. Gelecek yıldan itibaren orta dereceli okullarda Alevilik'e referansın yapılması planlanmaktadır".

Raporun sivil-asker ilişkilerine ilişkin bölümü, 10 paragraftan oluşuyor ve ağırlıklı olarak "durum fotoğrafı" çekmekle yetiniyor. Bu bölümün ilk paragrafında, Türkiye'nin sivilin askeri mahkemelerde yargılanabilmesini sınırlandırması övülüyor. İkinci paragrafta ise, Milli Güvenlik Kurulu'nun iki aylık aralarla toplandığı, ve burada iç güvenlik, enerji güvenliğine kadar çeşitli konuların ele alınmakta olduğu ifade ediliyor. MGK'nın hükümete raporlar ve "tavsiyelerde" bulunduğu kaydediliyor. Milli Güvenlik Siyaset Beglesi'nin de Milli Güvenlik Kurulu'nda ele alınan gizli bir döküman olduğu ve Parlamento'da tartışılmadığı bir sonraki paragrafta ifade ediliyor. Ancak bunun değişmesi ya da bu sürecin AB standartlarına aykırı olduğu gibi bir eleştiri bu bölümde yer almıyor. Dördüncü paragraf da ise dolaylı eleştirite rastlanıyor. Burada Türk Silahlı Kuvvetleri'nin siyasete ciddi şekilde etkisinin sürdüğü ifade ediliyor. Burada, üst düzey komutanların, iç ve dış politika konularında, Kıbrıs, laiklik, "Kürt konusu" ve özellikle de Şemdinli iddianamesi konusunda kamuya dönük açıklamalar yaptıkları belirtiliyor. Raporda, TSK'nin iç hizmetler kanununun değişmediği ifade edilirken, özel bir vurgu Jandarma'nın konumu konusunda yapılıyor. Bu bölümde, Jandarma üzerinde "sivil denetimin güçlendirilmesi konusunda" bir adım atılmadığı ifade ediliyor. Raporda savunma harcamalarının denetimindeki eksiklik konusunda önceki yıllardaki eleştiriler tekrarlanıyor. Sonuç bölümünde de, "sivil-asker ilişkilerinin AB'deki uygulamalara denk getirilmesinde ancak sınırlı ilerleme kaydedilmiştir" saptaması yapılıyor.

Avrupa Komisyonu'nun İlerleme Raporu'nda Türkiye'nin ekonomik ve parasal birlik politikaları alanında dikkate değer ilerlemeler kaydedildiği belirtiliyor. Raporda, Merkez Bankası'nın yeterince bağımsız olmadığı ve yürürlükteki yasalar ile Merkez Bankası kamu sektörüne mali yardım yapmasının henüz engellemediği eleştiriliyor. Raporun ekonomik ve parasal birlik başlığında

ayrıca, "Merkez Bankası 'European System of Central Banks' sistemini uygun kılabilmesi için gereken kuralları ve yapılaşmayı henüz kabul etmediği belirtiliyor. Merkez Bankası kazanç ve kayıp hesaplama metodunu değiştirerek bu konuda AB bankacılık sistemine uygun hale getirilmesi gerektiği üzerinde duruyor. Raporun bu bölümü genel olarak parasal politikaların uygulanmasında Türkiye'nin ileri seviyede olarak olduğunun altı çiziyor.

Avrupa Komisyonu 2006 İlerleme Raporu'nun Mali Hizmetler başlığında Türkiye'deki Bankacılık sektöründe önemli gelişmelerin söz konusu olduğu vurgulanıyor. Türkiye'de bankacılık sektöründe gelişmeler olduğunu belirten rapor Yeni Bankalar Kanunu'nun yürürlüğe girdiğinin üzerinde duruyor. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun kabul ettiği yeni yönetmeliğe yönelik bazı gelişmeler sağlandığı da raporda yer alıyor. Rapor, Türkiye Bankalar Birliği tüzüğü'nün yenilenerek yabancı bankalara yapılan ayrımcılığın kaldırılmasını olumlu bir gelişme olarak değerlendiriyor . Genel olarak bankacılık sektörünün AB içtihadı ile uyum sağladığı ifade ediliyor.

Sigortacılık ve ek emeklilik alanında gelişme gözlenmekle birlikte, bu alandaki gelişmelerin AB içtihadı ile her alanda uyum göstermediği dile getiriliyor. Menkul değer piyasası ve yatırım hizmetlerindeki gelişmelerin ise henüz yeterli olmadığı belirtiliyor. Raporda mali hizmetlerle ilgili diğer ifadeler şu şekilde: "Piyasanın kötüye kullanılmasına yönelik direktif ile uyumluluk kısıtlı bulunuyor. Sermaye piyasası yönetmeliğini yürürlüğe sokacak idari ve adli kapasite yeterli görünmüyor. Sermaye Piyasası Kurulu'nun denetleme merci olarak idari kapasitesi artmış durumda, ancak bu alandaki Türk mevzuatının AB içtihadına uygunluğunu sağlamak için daha fazla gelişme gösterilmesi gerekiyor. Çeşitli denetleme mercileri arasındaki işbirliği yeterli düzeyde gelişmiş görünmüyor."

AB Komisyonu İlerleme Raporunda "Doğu ve Güneydoğu'daki durum" başlığı altında terörizmden zarar görenlere tazminat ödendiği hatırlatılarak, "AB terör örgütü listesinde bulunan PKK'nın Kasım 2005 ve Haziran 2006 tarihleri arasında 774 saldırıda bulunduğu ve bunların sonucunda 44 asker, 5 polis ve 13 sivilin hayatını kaybettiği" ifade ediliyor. Şemdinli olaylarına da değinilen raporda, iddiaları araştırmak üzere oluşturulan TBMM komisyonunun raporunu henüz yayımlamadığı belirtiliyor.

Türkiye İlerleme Raporu ayrıca elektriğe zam yapılmasından, sigaraya, buğdaya ve sığır etine kadar Türkiye'nin yapması gerekenleri sıralıyor. Elektriğe yapılmayan zamların, arzda kısıtlamalara neden olabileceği uyarısı yapılan raporda, elektrik alanındaki özelleştirmelerin de takvimin gerisinde kaldığı ifade ediliyor. Elektrikte yüksek kayıplar sürdüğüne dikkat çekilen raporda, Temmuz ayında 13 ili kapsayan elektrik kesintisinin genel kapasite

sınırlamasından kaynaklandığı ifade ediliyor. Raporda, artan gaz fiyatlarına karşın değiştirilmeyen elektrik fiyatlarının da kısa dönemde kapasite kullanımında sınırlamalara neden olabileceği belirtiliyor.

Avrupa Birliği Komisyonu'nun 8 Kasım 2006 tarihinde açıklanan İlerleme Raporu'nda tarım ve çevre konularında Türkiye'nin AB'ye uyumundaki eksikliklerine dikkat çekiliyor. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın idari yapısının, AB tarafından finanse edilen projelerin etkili bir şekilde uygulanmasında yeterli olmadığı belirtilen raporda Bakanlığın yeniden yapılandırılmasının da ertelendiğine dikkat çekiliyor. Bakanlığın durumuna ilişkin olarak raporda ayrıca, Bakanlık içinde sorumlulukların paylaşımı konusundaki karışıklıklara da vurgu yapılıyor. Çiftçi Kayıt Sistemi'nin de AB düzenlemeleriyle uygun olmadığı belirtiliyor.

Rapor çevre konusunda da önemli gelişmelerin olmadığı üzerinde duruyor. Kyoto Protokolü'nün Türkiye tarafından henüz onaylanmadığının ifade edildiği raporda, atık yönetiminde Türkiye'nin ilerleme kaydettiği belirtiliyor. Türkiye'nin henüz Espoo ve Aarhus Konvansiyonları'nın bir parçası olmadığına da dikkat çekildiği raporda, Türkiye'nin bu sözleşmelere ne zaman katılacağı konusunda da herhangi bir takvimi olmadığı üzerinde duruluyor.

Endüstri kirliliğinin kontrolünde ilerlemenin kaydedilmediğini belirten rapor, bu alanda Türkiye'nin AB müktesebatına uyumun çok altında olduğunu vurguluyor. Doğal hayatın korunmasında ise AB müktesebatı çerçevesinde Türkiye'nin bazı ilerlemeler kaydettiği ifade ediliyor.

İlerleme Raporu Türkiye'nin eğitim ve kültür alanında oldukça önemli ilerlemeler kaydettiği ve üyeliğe hazır olduğu yer alıyor. Raporda, Türkiye'nin AB Lisbon Stratejisi ile mutabık duruma gelmesi yönündeki çabalarına, özellikle de ömür boyu eğitim alanında, devam etmesi gerektiği vurgulanıyor. Rapor Türkiye'nin AB eğitim programlarına (Leonardo Da Vinci, Socrates ve Youth) başarılı bir şekilde katıldığı ve bu programların ülke çapında teşvik edildiği üzerinde de duruyor. Tüm eğitim seviyelerinde eğitim görenlerin oranlarında, her ne kadar OECD ortalamasının altında kalsa bile, artış yaşandığının ifade edildiği raporda, "Kızlar Okula" kampanyasının da oldukça başarılı geçtiğinin altı çiziliyor.

Kültür alanında, Türkiye'nin "Culture 2000" programında yer aldığı belirtiliyor. Rapor, UNESCO'nun Kültürel İfade ve Zenginliği Koruma ve Destekleme Konvansiyonu'nun Türkiye tarafından kabul edildiğini de dikkate alıyor. İstanbul'un AB 2010 Kültür Başkentliğine aday olduğu da İlerle Raporu tarafından ifade ediliyor.

Raporda Türkiye'nin iyi komşuluk ilişkileri ve sınır anlaşmazlıklarının barışçıl çözümü çerçevesinde yükümlülükler altında bulunduğu da hatırlatıldı. Bu

gerçevede Yunanistan'ın karasularını olası bir şekilde genişletilmesi karşısında TBMM'nin 1995 yılında aldığı "Casus belli" (Savaş nedeni) kararının değiştirilmediği not edilmelidir" deniliyor. Rapor ayrıca mayıs ayında Türk ve Yunan savaş uçaklarının it dalaşı sırasında çarpışması sonucu hayatını kaybeden Yunan pilota da yer veriyor.

Avrupa Komisyonu 2006 Türkiye İlerleme raporunun Gümrük Birliği bölümünde gümrüklerde uygulanan kurallar açısından kısıtlı bir gelişme gözlemlendiği ifade ediliyor. Serbest ticaret bölgeleri ile ilgili olarak herhangi bir ilerleme olmadığı savunuluyor.

Türkiye'nin, Kıbrıs Cumhuriyeti ile ilgili gümrük birliği yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmediğinin belirtildiği rapordda, gümrük kayıtlarının modernleştirilmesi ile ilgili çabalar gelişme kaydettiği üzerinde de duruluyor. Bununla birlikte uluslararası bilişim ağının kurulması ve AB'nin genelinde geçerli olan bilişim sistemleri kullanılarak gümrük işlemlerin yürütülmesi için gerekli olan idari kapasitenin sağlanması gerektiği de ilerleme raporunda yer alıyor. Bunun için de gümrük memurlarının teknik eğitimi sağlanmalıdır deniyor.

Avrupa Komisyonu 2006 İlerleme Raporu'nun Adalet, Özgürlük ve Güvenlik başlığında söz konusu bu bölümün AB müktesebatı ile uygunluğunun tamamlanmak üzere olduğu belirtiliyor. Türkiye'nin özellikle göç, organize suç ile mücadele, kara para aklama ve adli işbirliği konularında önemli çaba göstermesi gerektiğine dikkat çekiliyor. Türkiye dış sınırlar ve Schengen politikaları alanında ilerlemeler kaydettiğini belirten rapor, sınırlar konusunda güvenlik güçleri arasındaki işbirliği ve sorumluluk alanlarının belirlenmesi konularında daha fazla gelişmeye gereksinim duyulduğuna vurgu yapıyor. Vize politikasında kısıtlı ilerleme gözlemlendiğini belirten rapor Türkiye'nin, 35 ülkenin vatandaşlarına sınır kapılarından vize alma hakkı tanıdığını ve bu ülkelerden 17'sinin AB üyesi olduğunu ifade ediyor. Rapor bu uygulamanın değiştirilerek, vizelerin resmi makamlar veya elçilikler tarafından verilmesinin sağlanması üzerinde duruyor. Bu konuda AB standartlarına acil olarak uyum sağlanması gerekliliğini bildiriyor. Göç konusundaki gelişmelerin kısıtlı olduğu ve AB müktesebatı ile uyum sağlamak ve gerekli idari kapasiteyi güçlendirmek için Türkiye'nin daha fazla çaba göstermesi gerektiği vurgulanıyor. Organize suçla mücadele konusundaki ilerlemenin de kısıtlı kaldığına değinen ilerleme raporu insan ticareti alanındaki iyileşmelerin devam ettiğini vurguluyor. Rapor ayrıca uyuşturucu ile mücadele konusundaki ilerlemenin yetersiz olduğunu da ifade ediyor.

İlerleme raporu'nun Enerji bölümünde ise, enerji tedarikinin güvenliği açısından yapılan hazırlıkların ilerlemiş olduğu vurgulanıyor. Ancak Türkiye'nin petrol

stoklarının AB'nin kullandığı yöntemlerle hesaplanmadığına dikkat çekiliyor. Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattı projesinin hayata geçirilmesi olumlu bir ilerleme olarak kaydediliyor. İç enerji piyasasında ilerlemelere atf yapılarak ancak iç gaz piyasasındaki uygulamalara yönelik bir kanunun henüz hazır olmadığı ifade ediliyor. Devlete ait bir işletme olan BOTAŞ'ın, hala tekelci durumunu eleştiren rapor enerji alanında içtihat ile uyumluluğun oldukça yetersiz olduğu vurgulanıyor. Enerji verimliliği konusunda hiçbir gelişme bulunmamaktadır diyen rapor yenilenebilir enerji kaynakları konusunda bazı ilerlemelerin söz konusu olduğunu ancak Türkiye'nin bu kaynakların kullanımını artırma konusunda bir gayreti göstermediği üzerinde de duruyor.

İçki ve sigaradaki vergi sistemi de eleştirildiği rapora göre, sigaraya getirilen yeni vergi sistemi, ithal edilen sigaralardaki vergi yükünü artırıyor. İçkide de yabancı ürünlere yerli ürünlerden daha yüksek vergi uygulanıyor. Bu iki alandaki ayrımcı uygulamaların acilen kaldırılması isteniyor.

Raporda, Kamu İhale Yasası'ndan muafiyetler, Türkiye'nin AB'den et ithal etmemesi, kara paraıyla mücadelede yetersiz kalınması ve Toprak Mahsülleri Ofisi'nin buğday ihracatı politikası da eleştiri alanlar arasında yer alıyor.

Ticaret mahkemelerinin yavaş çalıştığı vurgulanan raporda, "Danıştay kaygı verici bir sorun olmaya devam ediyor. Temyize giden rekabet davalarının ele alınma süreci yavaş işliyor" deniliyor.

Ekonomide liberalleşme çalışmalarının değerlendirildiği raporda, yabancılara dönük sınırlamaların sivil havacılık, deniz taşımacılığı, karayolu taşımacılığı, yatçılık, yayıncılık, elektrik, finansal şirketler, özel istihdam ofisleri, turizm, eğitim ve savunma alanlarında devam ettiği belirtiliyor.

Posta servislerinde ise hala tekelin sürdüğü vurgulanan raporda, "Bu tekel, elektronik haberleşme ve kargo şirketleri nedeniyle aslında 'de facto' olarak yürürlükten kalktı. Türkiye, postacılıkta bağımsız bir düzenleyici otorite de oluşturamadı" ifadeleri kullanılıyor.

Raporda, kara para aklama ve kamu alımlarına da geniş yer verildi. Kara para aklamayla mücadelede yasal anlamda bir ilerleme sağlanmadığına dikkat çekilen raporda, şüpheli işlemlerin bildirilmesi konusunda ise sınırlı bir ilerleme sağlandığına işaret ediliyor.

Kamu alımlarında genel olarak bir ilerleme sağlanmadığı ifade edilen rapora göre, birçok yasal düzenleme Kamu İhale Yasası'ndan muaf olmayı beraberinde getirdi. Yabancı katılımcılara dönük engellerde değişiklik yapılmadı. Raporun rekabet bölümünde, devlet yardımlarıyla ilgili düzenlemeye dikkat çekiliyor.

Türkiye'nin sığır eti ve canlı havyan ticaretine dönük olarak anlaşmalara aykırı teknik engelleri de sürdüğü ifade edilen raporda, buğday ihracat politikası da

eleştirildi. AB, buğday ihracatında Dünya Ticaret Örgütü'ne verilen taahhütlere uyması da isteniliyor.

Yukarıda bahsedilen konular çerçevesinde 2006 AB İlerleme Raporu Türkiye'nin çocuk haklarından posta servislerine azınlık haklarından enerji konularına kadar bir çok alanda resmini çekmiştir. Avrupa Birliği Komisyonu tarafından 8 Kasım'da açıklanan 2006 Türkiye İlerleme Raporu içerisinde gerek olumlu ifadelere gerekse de olumsuz ifadelere yer verilmiştir. Aslında Rapor, beklentilerin ne çok çok altında ne de çok çok üzerindedir. Bununla birlikte, özellikle Kıbrıs konusunda Komisyon üzerine çok fazla sorumluluk almayarak topu daha çok 14 - 15 Aralık 2006 tarihinde yapılacak olan Avrupa Birliği Zirvesi'ne yani Avrupa Birliği liderlerine atmıştır. 14 - 15 Aralık 2006 tarihinde yapılacak olan AB liderleri, Komisyon'un bu raporuna istinaden, Türkiye'nin müzakerelerde ilerlemesini, Kıbrıs Ek Protokolü'nün onaylanması konusuna bağlayabilir. Ancak, bu tüm müzakere başlıklarının değil, sadece gümrük birliği ile ilgili altı faslın müzakerelerinin askıya alınabileceği şeklinde gerçekleşebilir.

40 yılı aşkın Türkiye - AB ilişkilerinde gelinen nokta ise tarafları çok mutlu etmiş gibi görünmemektedir. Her iki tarafta da yaşanan birbirlerine karşı samimiyet sıkıntısı ilişkinin geleceğini oldukça olumsuz etkilemektedir. AB tarafında, üye ülkelerin Türkiye'yi bir iç politika malzemesi olarak tüketme hevesleri, Türkiye'nin AB'ye katacağı stratejik ve somut katkıları görmezden gelen ve Türkiye üzerine oynayarak oylarını artırma gayretleri içerisinde bulunan günümüzün sığ görüşlü "Avrupalı" liderlerinin tavırları, bu tavırlar bağlamında üye ülkelerde gittikçe yükselen milliyetçi ve Hıristiyan Demokrat dalga (ki bugün Avusturya, Fransa, Hollanda, Almanya, Belçika ve Polonya'da siyasi yelpazenin en etkin figürleri), Türkiye - AB ilişkilerini yapay ve saçma gündemlerle tıkama çabaları son hızla devam etmektedir. Türkiye tarafında da aslında durum pek fazla farklılık arz etmiyor: AB'yi bir iç politika malzemesi olarak kullanmak isteyen, bundan sadece kendi politikalarını hayata geçirmek için yararlanmayı uman yani AB'nin değerleriyle uzaktan yakından alakası olmayan bir siyasi iktidar, AB konusunda yanlış bilgilendirilme sonucu ve AB'nin liderlerinin tutumları sonucu oluşan AB karşıtlığı ve yükselen milliyetçi hava. Her iki tarafta da yaşanan bu durumlar doğal olarak müzakere sürecinin de sağlıklı bir şekilde yürütmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Ayrıca AB kurumlarından olan Avrupa Parlamentosu (AP)'nin da son zamanlarda Türkiye'ye yönelik tutumları Türkiye'de tepkilere neden olmaktadır. AP içinde Türkiye karşıtı olan, "organize" ve "sayıları giderek artan" bir lobi bulunuyor. Zaten Türkiye konusunda ön yargılı olan parlamenterlere, bu lobi grupları sürekli olarak "malzeme" taşıyor. Bununla birlikte AP'nin en büyük siyasi gurubu olan Hıristiyan demokratların büyük bir

bölümü ve aşırı sağcılar, teknik anlamda müzakere sürecini durduramayacaklarını bildikleri için, Türkiye'nin masadan kalkmasını sağlama amacıyla “ellerinden gelen her şeyi yapma” hevesindedir.

Tüm bu gerçekler ışığında, Türkiye'nin AB sürecini “duygusal” tepkiler yerine “gerçekçi” bir bakış açısıyla yeniden ele almak gerekiyor. Her iki tarafta da yaşanan çeşitli güçlükler karşın, Türkiye'nin AB müzakere sürecinin “tam üyelik” perspektifi ile sürdürülmesi, hem Türkiye'nin hem de AB'nin yararına. Bu süreçte yapılması gereken, hem Türkiye hem Avrupa kamuoylarının Türkiye'nin AB süreci konusunda doğru bilgilendirilmesi, dar görüşlü bazı siyasilere yarattıkları endişe ve yanlış anlamaların yerini “gerçekçi” bir bakışın almasıdır. Türkiye siğ görüşlere kendini çığnetmeden, sağduyusunu yitirmeden ve muasır medeniyet seviyesine ulaşma yolunda hevesinden ve azminden hiçbir şey kaybetmeden yoluna devam etmelidir.